

Coen Wessel

Hagiosliederen verwelkomen de hele wereld

Dank voor deze bundel met bijzondere liederen.

Ikzelf ben opgegroeid met het Protestantse liedboek voor de kerken. Dat Liedboek uit 1973 was de vrucht van een muzikale vernieuwingsbeweging binnen de Protestantse kerken. Het waren liederen die sterk teruggrepen op Bijbelse verhalen en woorden. 'Jezus die langs het water liep', een lied over de roeping van de discipelen vroeger en vervolgens gaat het er dan over dat ook wij geroepen worden. Eerst het Bijbelverhaal en daarna de herhaling daarvan in het heden: ook wij worden geroepen. Maar wat dat met ons doet, daar gaat het lied niet over.

Als je dat vergelijkt met 'Dank u voor deze nieuwe morgen' een lied dat niet in dat liedboek werd opgenomen dan zie je het verschil. 'Dank u voor deze nieuwe morgen' start met het aanroepen van God 'Dank u' en gaat onmiddellijk over mijn situatie en mijn geloof. 'Dank u dat ik met al mijn zorgen bij u komen mag'. De melodie is een schlagermelodie. Het won indertijd de wedstrijd 'schrijf een kerklied met de schlager als vorm'.

De melodieën van de nieuwe liederen in het Liedboek 1973 waren geënt op de vernieuwingsbeweging in de Duitse kerkmuziek van de jaren twintig. Die hadden als ideaal de muziek van Heinrich Schütz: een strakke eenvoud en de melodie moest de woorden dienen. De tekst moest centraal staan. Niks geen romantische lange lijnen in de muziek: eenvoud – soms niet meer dan een paar noten op een regel. Rond die Duitse vernieuwingsbeweging zaten ook allerlei tamelijk conservatieve gedachten, zoals dat Schütz typisch Duits was, voorbeeld voor een Duitsprotestants kerklied.

Daar is op allerlei manieren verzet tegen ontstaan. Of misschien niet eens verzet: mensen hebben het niet overgenomen en zijn een eigen koers gaan voeren: Antoine Oomen als hij de liederen van Huub Oosterhuis sterk romantisch toonzet. Opwekkingsliederen: directe aanbiddingsliederen op melodieën die dicht bij de popmuziek liggen. Lieder uit kerken in Afrika, Azië en Latijns-Amerika met ook weer heel ander muzikaal idioom. Lieder uit Taizé – korte, meditatieve mantra-achtige liederen vaak verwijzend naar het Gregoriaans. Allemaal liederen waarin begonnen wordt met het eigen, hedendaagse geloof, de eigen relatie met God en die in de melodie je gevoel en je lichaam meenemen. Die laten zien: geloof is niet een lesje dat naar binnen moet 'Jezus die langs het water liep en wij moeten hem ook volgen'. Maar het is iets dat zich afspeelt op heel mijn lichaam, ziel en zaligheid.

Nu opnieuw een liedbeweging vanuit Duitsland, de Hagiosliederen. Niet gegrondvest in één ideale Duitsnationaalprotestantse vorm van zingen, maar met invloeden van over de hele wereld. Ik hoor Oosters-orthodoxe klanken, ik hoor wereldmuziek en nog veel meer. Dat op zich is al 'vrede': een verwelkoming van heel de wereld. Dat is oecumene: uit de hele bewoonde wereld komen klanken samen.

De Hagios-liederen brengen je bij kernwoorden van het geloof: vrede, zegen, 'hier ben ik', heilig – maar daar wordt geen verhaal omheen gebouwd. Onaffe woorden, open woorden. Grondwoorden die in je ziel komen en daar opbloeien en die heel verschillende mensen samenbinden, zoals we dat willen in de oecumene waar heel verschillende mensen broeders en zusters willen zijn.

Zingen van deze liederen is bij uitstek ook een sociaal gebeuren. Het is communicatie met elkaar, sociale interactie. Als je deze liederen met elkaar zingt, probeert je niet een lied naar beste vermogens 'uit te voeren', maar het accent ligt op wat er gebeurt bij het zingen, op de ritualiteit die zich voltrekt. Het gaat om luisteren naar elkaar, luisteren naar de tekst, de muziek, luisteren naar God.

Ik hoop dat deze liederen hun weg vinden in de Nederlandse kerken. Daar mensen inspireert en samenbindt.

Coen Wessel is algemeen secretaris Raad van Kerken in Nederland